

САРҚАН ГУМАНИТАРЛЫҚ КОЛЛЕДЖІ

Күні: 02.12.2020

Оқытушы: Темирбаева В.С.

Пән: Дүние жүзі тарихы

Сабақтың тақырыбы: Античность
дәуіріндегі әлемдік империялардың
құрылуы

Тобы: 103 А

**Античность дәуіріндегі
әлемдік империялардың
құрылуы**

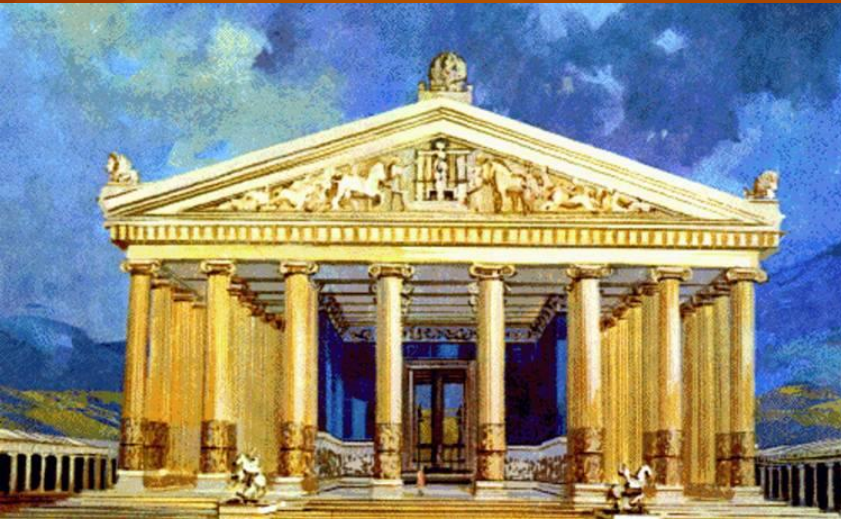
- Грек полисі азаматтық қоғам болып табылады, оған оның жекелеген мүшелеріне сол уақыт өндірісінің негізгі құралы — жерге меншік құқығын берген. Құлдар кез келген құқықтан айрылды; сонымен қатар әрбір полисте жеке еркін, бірақ толық емес халықтың түрлі санаттары болды, мысалы басқа полистерден қоныс аударушылар, бөтен адамдар. Құлдар мен толық емес құқықты әдетте полистің халықтың көп бөлігін, ал азаматтар — басымдықты азшылық.

Грекия грек-парсы соғыстары қарсаңында

- Ежелгі Эллада бір-бірінен тәуелсіз және өзін-өзі басқаратын қалалар-мемлекеттердің жиынтығы болды, олар тарихи қалыптасқан жағдайға байланысты бір-бірімен одаққа кірді, керісінше, бір-бірімен дұшпандық. Көптеген ірі грек полистері Кіші Азия жағалауында (Милет, Эфес, Галикарнас және т.б.) пайда болды. Олар ерте бай сауда-қолөнер орталықтарына айналды. Б. з. б. VI ғ. екінші жартысында малоазия жағалауының барлық грек қалалары Парсы билігіне түсті.

- Афинада халықтың кең жіктері (демос) мен рулық аристократия (эвпатридтар) арасында кең тараған күрес нәтижесінде айтарлықтай күрделі әлеуметтік құрылым алған құл иесі мемлекет пайда болады.
- Афинның еркін халқы ірі құл иеленушілер-жер иеленушілер класына және еркін өндірушілер класына ыдырады. Олардың біріншісіне эвпатридтерден басқа, жаңа сауда-ақша ақсүйектерінің өкілдері, екіншісіне — демостың кең қабаттары, яғни шаруалар мен қолөнершілер жатады. Афина халқының еркін бөлігінің басқа бөлінуі де болды: саяси құқықтарды пайдаланған және толық емес құқықтағы — азаматтар мен метәктерге (Афинаға өмір сүрген бөтен адамдар). Әлеуметтік сатыда бәрінен төмен азаматтық құқықтардан және жеке бас бостандығынан айырылған құлдар тұрды.

- Солон мен Клисфен өткен өзгерістер нәтижесінде Афинада құлдық демократия құрылысы орнады. Рулық ақсүйектің саяси үстемдігі бұзылды. Бұрынғы рулық филдердің орнына аумақтық, бөлінген падемы пайда болды. Афина Халық Жиналысының рөлі өсті (бқклесия). Негізгі мемлекеттік лауазымдар сайланбалы болды. Сайлау "бес жүз кеңес" (булэ) бірте - бірте рулық ақсүйектер-ареопаг, бірақ соңғысы V ғасырдың басында белгілі бір саяси күш болды. Алқабилер соты (гелиэя) сияқты демократиялық орган құрылды, оның құрамы барлық толық құқықты азаматтар қатарынан жеребе тастау жолымен толықтырылған. Грек мемлекеттерінің экономикалық және саяси құрылымы олардың әскери ұйымының сипатын анықтады.

Ксеркс жорығы

- Ахеменидтердің державасына кірген халық жаулап алған отрядтардан тұратын үлкен флот және құрлық әскері Балқан Грециясына Мардонияның бірінші жорығының бағыты бойынша фракий жағалауының бойымен Геллеспонт арқылы Ксеркстің өзі бастаған. Қарсыласуды шешкен грек полистері қорғаныс одағын құрды, оның басында Спарта болды, ең күшті құрлық әскері бар мемлекет ретінде. Одақтастардың саны бойынша аз ғана Солтүстік және орта Грецияның арасындағы шекарада қорғаныс үшін ыңғайлы шағын Фермопильдік өту алды. Ксеркс әскерлері бірнеше рет Фермопил қорғаушыларына шабуыл жасады. Гректер арасында жауды айналып өтетін тау жолдары көрсеткен сатқындық табылды}'. Осы жолмен Перс отряды Фермопил қорғаушыларына тылға шықты. Одақтастардың күштерімен басшылық еткен спартандық патшаға Леонидке бұл туралы белгілі болған кезде, ол өз әскерлеріне шегінуге бұйрық берді, бірақ спартандық жауынгерлердің отрядтарымен өзі Фермопилдарда 300 адам қалды. Барлық жағынан жаумен қоршалған спарталықтар соңғы адамға дейін шайқасты.

■ Грек-парсы соғыстарының маңызы

■ Бұл тарихи қақтығыста гректердің персиден жеңуінің басты себебі олар өз бостандығы мен тәуелсіздігі үшін күрескен, ал Парсы державасының әскерлері соғыс нәтижесіне мүдделі емес, әскерлердің мәжбүрлеуі бойынша көп бөлігінде тұрды. Грецияның осы кезеңдегі экономикалық және әлеуметтік өмірі дамудың салыстырмалы жоғары деңгейіне жетті, ал Парсы державасы өз құрамына көптеген тайпалар мен халықтарды күшпен қосып, олардың өндірістік күштерінің қалыпты дамуын тежеді. Перстармен қақтығысудағы гректердің жеңісі грек қалаларының бостандығы мен тәуелсіздігін қамтамасыз етіп қана қоймай, олардың алдында одан әрі кедергісіз дамудың кең перспективаларын ашты. Бұл жеңіс грек экономикасы мен мәдениетінің кейінгі гүлденуінің алғышарттарының бірі болып табылады.

Үйге тапсырма:

§42-43 оқу, сұрақтарға жауап беру .

- 1.Империя ұғымына сипаттама беріңдер
- 2.Парсы мемлекетінің құрылу уақытын айтыңдар
3. Дарий реформаларын сипаттаңдар және оның маңызын атаңдар